

KOSMICKÉ LISTY

Jan Klíma

HUMORISTICKÝ ROMÁN

DOKOŘÁN

Jan Klíma

KOSMICKÉ LISTY

Jan Klíma

KOSMICKÉ LISTY

Humoristický román

Kniha vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR.

© Dokořán, 2020

© Jan Klíma, 2020

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání (první elektronické).

Redakce Alžběta Knappová.

Obálka, grafická úprava, sazba a konverze

do elektronické verze Michal Puhač.

Vydalo v roce 2020 nakladatelství Dokořán, s. r. o.,

Holečkova 9, Praha 5, dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz.

ISBN 978-80-7363-452-0 (pdf)

ISBN 978-80-7363-451-3 (epub)

ISBN 978-80-7363-450-6 (mobi)

(pdf – 1069. publikace, 338. elektronická;

epub – 1070. publikace, 339. elektronická;

mobi – 1071. publikace, 340. elektronická)

MÍSTO DĚJE A OBSAZENÍ

Děj knihy se odehrává ve dvou časových rovinách, což klade na čtenáře zvýšené nároky a pro usnadnění uvádím níže jména hlavních postav v těchto dvou prostředích.

Přítomnost: odehrává se v roce 2019, většinou v redakci *Kosmických listů* (KL). Hlavní postavy jsou:

Aleš KRÁL, 31 let, teoretický fyzik, redaktor zodpovědný za literární přílohu KL

Káťa BOJAROVÁ, psychologka, jeho přítelkyně

Jan MÁLEK, absolvent češtiny na UK, šéfredaktor KL

Jana MÁLKOVÁ, jeho dcera studující historii na UK

Další členové redakce:

Lenka BÍLKOVÁ, redaktorka, politoložka

Ludmila DRMLOVÁ, sekretářka

Karel KUBIŠTA, redaktor, absolvent informatiky na ČVUT

Externí spolupracovníci:

Luboš HORA, odborný asistent na Přírodovědecké fakultě UK

Stáňa SMOLOVÁ, odborná asistentka na VŠE

Budoucnost ve sci-fi povídkách: odehrávají se většinou v Praze v květnu a červnu roku 2034. Pro lepší orientaci jsou sci-fi povídky vysázeny odlišným fontem. Jejich hlavními protagonisty jsou:

Václav KOLOUŠEK, 29 let, právník

Tomáš MRÁZ, 29 let, psycholog

Dále hrají:

Klára ČAPKOVÁ, postgraduální studentka biomechaniky na UK

Gustav DVOŘÁK, spolužák Tomáše Mráze

IRENA, zaměstnankyně Cestovní kanceláře Gustav Dvořák

František KOUKAL, ředitel Kybernetického ústavu AV

Cyril KUŽELKA, učitel tělocviku a kulturista

František MAREŠ, inženýr z Kybernetického ústavu AV

Josef MAREŠ, jeho syn

Michal PAVLÍK, matematik z MÚ AV

MARTIČKA, Pavlíkova sousedka

Jana POLÁKOVÁ, spolužačka Tomáše Mráze

Marie TUHÁČKOVÁ, kadeřnice

LEDEN 2019

„Tak vy jste vystudoval matfyz,“ konstatoval Jan Málek, šéfredaktor měsíčníku *Kosmické listy*, když pročítal CV Aleše Krále. Podle údajů v životopise mu bylo třicet jedna a vystudoval teoretickou fyziku. Dva roky po promoci bádal na univerzitě ve Vídni a pak se vrátil na rodnou Alma Mater. Málek se zkoumavě podíval na zájemce o místo vedoucího literární přílohy usazeného naproti němu. Na matfyzáka vypadal neobyčejně normálně: spousta vlasů, vysoký přes sto osmdesát, s téměř atletickou postavou. Na pracovní pohovor si oblékl ošoupané šedivé manšestrové kalhoty a černé tričko s nápisem

I DON'T HAVE ANY SOLUTION,
BUT I ADMIRE THE PROBLEM.

„Jdu rovnou z fakulty,“ řekl Král omluvně, jako by vytušil, na co Málek myslí. „Fyzici si na formální oblečení moc nepotrpí. Když přijel Richard Feynman do CERNu ze Stockholmu, kde zrovna dostal Nobelovu cenu, tak si nejdřív ze všeho obřadně svlékl sako a sundal kravatu.“

„Rozumím,“ přikývl Málek, který do redakce chodil zásadně v obleku. „Sako si vezmete, až pojedete do Stockholmu.“ Položil CV na stůl a zeptal se: „Proč chcete tu práci jen na rok?“

„Vyjednal jsem si na fakultě roční neplacené volno. Potřebuju zjistit, jestli bych se psáním uživil.“

„A proč chcete zrovna k nám?“

„Zkouším psát,“ svěřil se mu Král, „a vy máte literární přílohu. Takových časopisů už je jenom pár. A píšete o vědě a technice, což je mi blízké. Mám vám poslat nějaké své povídky?“ pokusil se chvíli mluvit spisovně.

Málek zavrtěl hlavou.

„Ani nemusíte. Matfyzák, co píše, místo aby se snažil dostat Nobelovu cenu za fyziku, si zaslouží dostat šanci. Já vám tu literární přílohu svěřím.“ Rozhodnutí bylo o to snazší, že předchozí vedoucí literární přílohy nedávno přešel ke konkurenci, která platila líp. „Jak asi víte, jsme měsíčník. Představuju si to tak, že by v každém čísle byla jedna povídka a pak ještě recenze nějaké knížky nebo divadelní hry. Nebo rozhovor se zajímavým autorem nebo hercem, rozumíte... Koneckonců, občas byste mohl napsat něco i o fyzice, třeba o té kočce, co je a není živá,“ podíval se vyčkávavě na Aleše. Když ten nic nenamítal, dodal: „Vycházíme kolem dvacátého, uzávěrka je kolem desátého.“

„Rozumím,“ přikývl Aleš.

„Redakce je malinká, jinak to dneska nejde... Kromě vás tu je už jenom Lenka Bílková, ta píše o politice, sociologii a tak. A pak Karel Kubišta, ten vystudoval informatiku na ČVUT. Má na starosti počítačovou síť a internetovou verzi *Kosmických listů*. Kubišta píše o těch věcech, co jim normální člověk nerozumí.“ Zkoumavě si Aleše změřil. „No, vy možná jo... Na všechno ostatní máme externisty.“ Vyšli z Málkovy kanceláře a šéfredaktor ukazoval na jednotlivé dveře: „Lenka sedí tady,“ vzal za kliku, ale bylo zamčeno. „Někde běhá. Myslím, že s někým dělá rozhovor o průzkumech veřejného mínění.“ Na vedlejších dveřích byly jmenovky: *Ing. Stáňa Smolová* a *RNDr. Luboš Hora*. „To jsou dva z našich externistů, spolupracuje s námi řada

lidí z techniky, z akademie, z univerzity... Ale tihle dva sem jeden den v týdnu chodí, konkrétně v úterý. Smolová má na starosti ekonomické zpravodajství, finanční gramotnost a takové věci, učí to na VŠE. A je mojí zástupkyní. Hora je biolog a učí na přírodovědě. Píše nám o takových šílenostech, jako je syntetická biologie a 3D bio-printing. No a tady vedle sedí inženýr Kubišta, ten tu bude.“ Zaklepal, a když vešli, hubený vytáhlý čtyřicátník s kovovými obroučkami brýlí na nose otočil hlavu, a když uviděl šéfa, vyskočil a šel jim na proti.

„Náš nový vedoucí literární přílohy, Aleš Král,“ představil Málek Aleše. „Původním povoláním fyzik, takže je to vaše spřízněná duše.“

„Kubišta,“ představil se dlouhán, „Karel Kubišta. Těší mě,“ potřásl si s Králem rukou.

„Nevím, do jaké míry jsem spřízněná duše,“ podotkl skromně Aleš. „Jsem jenom teoretický fyzik. Takže jak to vy, inženýři, dokážete, aby elektrony běhaly, jak chcete, je mi naprostou záhadou.“

„Občas i mně,“ zasmál se Kubišta.

Vrátili se na chodbu.

„Ještě vás vezmu za nejdůležitější osobou v redakci, naší sekretářkou.“

Podle Králova odhadu bylo sekretářce Ludmile Drmlové kolem čtyřiceti. Vlasy měla ostříhané nakrátko à la Josephine Bakerová a k tomu minisukni, jak ji v šedesátých letech do módy zavedla Mary Quantová. Málek je představil, paní Drmlová si s ním potřásla rukou, popřála mu „ať se vám u nás líbí“ a okamžitě se usadila zpátky ke stolu. Král už na odchodu sledoval, jak jí ruce kmitají po klávesnici – píše všemi deseti, pomyslel si závistivě.

Když vyšli na chodbu, Málek vysvětlil: „Píše žádost o grant na ministerstvo kultury. Potřebujeme peníze. A tady,“ zastavil se přede dveřmi bez jmenovky, „je vaše kancelář.“

Vešli dovnitř. Místnost byla velká právě natolik, aby se do ní vešel psací stůl s otočnou kancelářskou židlí a konferenční stolek se dvěma křesílky. Na stolku leželo několik čísel *Kosmických listů* a na psacím stole stála sofistikovaně vypadající stolní lampa. Jedinou ozdobou bílých stěn byl rok starý nástěnný kalendář rozevřený na umělecké fotografii polonahé modelky, nad níž se vznášel tučně vytištěný nápis ČERVEN. Málek pokynul novému vedoucímu literární přílohy, ať se posadí ke stolku, a sám se usadil naproti němu.

„S vaším předchůdcem jsem spokojený nebyl,“ začal úvodem. „Řekl jsem mu, že jsme hodně orientovaní na techniku jednadva-
cátého století – umělou inteligenci a vědu vůbec, takže by se docela hodilo, kdyby ty povídky v literární příloze byly sci-fi. Jenže v tom jeho pojetí to byla samá vzpoura robotů, země zpusťošená jadernou válkou, lidi měnící se neznámým virem v upíry, mimozemšťani, které musí zastavit nějaký geniální kapitán kosmické lodi... Lidi mají hrůz už dost, chtělo by to brát tu budoucnost trochu s humorem.“

„Na druhé straně,“ hájil Král svého předchůdce, „dneska lidi zajímají hlavně katastrofy.“

„Já proti katastrofám nic nemám,“ prohlásil šéfredaktor, „jenom by to chtělo trochu je polidštit. Míň geniů a víc obyčejných smrtelníků. Aby se s nimi člověk mohl ztotožnit. Vždyť ti kosmonauti jsou taky jenom lidi... A trochu patriotismu. Co takhle nějaká čeští kosmonauti?“

„Tak jo,“ řekl Král, „zamyslím se nad tím.“

„Katastrofa po pádu meteoritu!“ poklepal šéf nespokojeně na výtisk minulého čísla na stolku. Vstal, přešel k oknu a podíval se na ulici. Náklad listu zvolna, ale vytrvale klesal. Podle průzkumu sice scifistická komunita časopis kupovala, jenže ta zase nebyla až tak početná. Bylo životně důležité povzbudit zájem čtenářů a následně

i zájem inzerentů. „Měli bychom se psaním o budoucnosti vyjadřovat k současným problémům!“ otočil se zpátky ke Královi. Pamatoval si tuhle větu z přednášky, když na filozofické fakultě probírali *Pravý výlet pana Broučka do Měsíce* od Svatopluka Čecha. Na rozdíl od Aleše Krále vystudoval Málek češtinu. „Měli bychom se vyjádřit třeba k migrační krizi. To je reálný problém, ne meteority a upíři!“

„Já něco zkusím napsat,“ slíbil Král.

„Výborně,“ rozpřáhl Málek spokojeně ruce, jako by chtěl Aleše obejmout. „Budu tady ještě do konce týdne, pak jsem týden pryč, na dovolené. Jedu lyžovat, takže vypínám mobil a nečtu internet. A spoléhám na vás.“

Když se šéfredaktor vrátil do práce, leželo mu na stole lednové číslo *Kosmických listů*. Rozevřené bylo na stránce s literární přílohou, kde se skvěl slíbený příspěvek Aleše Krále.

ÚNOS SABINEK 2044

ALEŠ KRÁL

Kapitánem expedice Mars II byl zkušený kosmonaut František Beránek. Nedávno se vrátil z dvouletého pobytu v kosmickém středisku Houston v Texasu a předtím, před nějakými sedmi lety, absolvoval i roční pobyt na kosmodromu Bajkonur. Tam se vyznamenal tím, že zjistil, kdo udělal v roce 2018 díрку do pláště kosmické lodi Sojuz. Když totiž popíjel na Bajkonuru

vodku s místním personálem, jeden pracovník bezpečnosti se pochlubil, jak šel tenkrát lod' před odletem prohledat v přestrojení za údržbáře. „Kvůli utajení, chápete?“ zasmál se. Když uviděl vedle počítače ležet zarámovanou fotografii Vladimira Vladimiroviče Putina, usoudil, že by ji měl pověsit. Patrně pod vlivem požitého alkoholu vyndal z brašny kladivo a hřebík a zatloukl ho do stěny.

Zbývající mužskou část posádky tvořili geolog Karel Kočka, který proslul zkoumáním mimozemských hornin v kráteru po tunguzském meteoritu, a elektronický expert Emil Marek. Cesta na Mars měla trvat šest měsíců a ve chvíli, kdy se muži shromáždili v relaxační kabině, měli za sebou první měsíc letu. Chvíli volna trávili jedním z mála požitků, které si během letu mohli dopřát: popíjením plzeňského piva.

Vybavit kosmoloď Boubín osmi sty plechovkami plzeňského piva se laické veřejnosti nezdálo rozumné. Jeden populistický poslanec proti tomu dokonce protestoval v parlamentu a demagogicky křičel, že posádka bude rok chlastat za peníze daňových poplatníků. Kapitán Beránek ale vysvětlil novinářům, že Plzeňský Prazdroj financuje značnou část nákladů expedice výměnou za možnost používat reklamní slogany *Plzeňské pivo – jediné pivo, které bylo na Marsu a Všichni lidé na Marsu pijí plzeň*. Kromě toho je pití piva obzvláště důmyslným způsobem, jak tělu kosmonautů dodat tekutinu i energii zároveň.

Tento průkopnický čin v jídelníčku kosmonautů vzbudil celosvětovou pozornost. V americkém internetovém deníku *The New York Times* vyšel článek s titulkem

ČESKÉ PIVO OPĚT VÍTĚZÍ

informující čtenáře o tom, že plzeňské pivo bude první, které do-
bude Mars. Zdůraznil, že toto vítězství umožnila obětavost po-
sádky, jež se rozhodla oželeť vozítko, které speciálně pro pohyb
na Marsu pět let vyvíjel Kybernetický ústav Akademie věd a jehož
váha více méně přesně odpovídá osmi stovkám plechovek piva.

„Budeme po Marsu chodit pěšky,“ řekl kapitán lodi Beránek.
„Stejně budeme po tom půlroce nasezený ažaž.“

Článek končil zprávou, že se NASA obrátila na pivovar Anheuser-
Busch, aby po vzoru českého Prazdroje subvencoval skomíra-
jící americký kosmický program.

Na palubě byly i dvě ženy: matematicka Eva Líbezná, ab-
solventka matfyzu a ve svých 35 letech sice svobodná, ale zato
čestná doktorka několika univerzit. V případě, že by loď ztra-
tila spojení se Zemí, byla schopna dokonale přepočítat trajek-
torii. Druhou ženou byla Soňa Stará. Ta byla krátce vdaná, ale
bezdětná (to byla podmínka pro účast na expedici). Zabývala
se parazity a mezi přáteli jí říkali Nezmar. Měla zajistit, aby se
kosmonauti nevrátili z Marsu s více parazity, než s kolika odlé-
tali. K tomu byla obzvláště vhodná, protože kromě medicíny vy-
studovala i chemii na všCHT.

Internetový magazín *European Woman* vydávaný v Bruselu
v 25 jazykových mutacích hodnotil expedici na Mars po svém:

MUŽSKÝ ŠOVINISMUS OPĚT VÍTĚZÍ

zněl titulek článku, v němž autorka upozornila, že jak vynika-
jící matematicka Eva Líbezná, tak světově proslulá vědkyně Soňa
Stará z expedice Mars II protestovaly proti výměně vozítka za
pivo, ale nebylo jim to nic platné. Byly nestydatě přehlasovány

a odsouzeny k tomu, aby klopýtaly martánským pískem kvůli sobeckosti svých mužských spolucestujících. Autorka článek ukončila apelem na kosmické agentury, aby pro příště byla zachována genderová parita posádek.

Až do padesátého pátého dne probíhal let bez problémů. Bylo 14 hodin 35 minut univerzálního kosmického času, když pohodu přetál ječivý zvuk sirény signalizující nebezpečí. Všichni se rozběhli do velína a na obrazovce uviděli zprávu:

NEZNÁMÉ TĚLESO. MĚNÍ TRAJEKTORII.
PATRNĚ ŘÍZENO INTELIGENTNÍMI BYTOSTMI.

Po chvíli přístroje zpřesnily pozorování. Nebylo pochyby o tom, že se cizí těleso chystá zkřížit dráhu kosmolodě Boubín. Kapitán si chvíli pohrával s myšlenkou, že by mohlo jít o pozemskou loď, které se zmocnili teroristé. Během posledních let, kdy se ilegální migranti vyváželi na Měsíc, aby byla jistota, že se odamtud nedostanou, se už jednou stalo, že se zmocnili transportní lodi a zamýšleli přistát v Německu na berlínském letišti. (Loď ale neovládali dokonale a ironií osudu nakonec omylem přistáli v lybijské Misurátě, odkud někdy před půl rokem vyrazili přes moře do Evropy.)

Ale jak se cizí loď blížila, ukazovalo se, že neznámý kosmický koráb je mnohem větší než loď Evropského společenství vozící migranty na Měsíc, že je dokonce mnohem větší než Boubín.

„Připravte děla s Higgsovými bosony,“ nařídil kapitán. Teď už průzorem rozeznával bytosti na blížící se lodi. I když si posádka Boubínu byla vědoma možnosti střetu s neznámou civilizací, teď

když k tomu skutečně došlo, kapitán na mimozemšťany jen nevěřícně zíral: vypadali podobně jako lidé, ale byli o dost vyšší. Zřejmě jsou z planety s nízkou gravitací, uvědomil si.

„Panebože,“ vykřikla lékařka, když lodní analyzátor ukázal, že mimozemšťani mají v těle místo uhlíku křemík. „To je úžasné. Jsou plní křemíku.“

„Možná to jsou humanoidi,“ ozval se elektronik. „Pak bych ten křemík chápal. Jsou samý křemíkový čip.“

„Ale uvnitř lodi je vzduch,“ namítla lékařka s pohledem upřeným na optický analyzátor. „Kdyby to byli roboti, proč by tam měli vzduch?“

„Všechny naše přístroje jsou blokováné,“ oznámil kapitán sklesle.

Náhle se ozval kovový hlas kosmického překladače.

„Lidé! Splníte-li naše podmínky, můžete pokračovat v cestě.“

Kapitán automaticky stiskl spouštěč Higgsova děla, ale výstřel se nedostavil. Byli bezmocní.

„Nesplníte-li je, ponecháme si vaše rukojmí!“

„A ty podmínky?“ hlesl kapitán.

„Nejprve dva z vás přejdou na naši loď jako rukojmí.“ V tu chvíli vysunula cizí loď panel, kterým se propojila s Boubínem.

„Raději zemřít,“ zašeptal elektronik.

„Já půjdu,“ vstala lékařka. „Je to úžasná šance pro pozemskou medicínu.“

„Splníte-li naši podmínku, rukojmí se v pořádku vrátí,“ uklidňoval kovový hlas posádku.

„Půjdu s tebou, Soňo,“ řekla odhodlaně slečna Líbezná. „Možná umí dokázat existenci řešení Navierrovy-Stokesovy rovnice ve třech dimenzích. Je na to vypsaná cena milion dolarů. To mi za ten risk stojí.“

„Asi nemáme na vybranou,“ váhavě souhlasil kapitán. Obě ženy pevně stiskly mužům ruce a zmizely v tunelu. Sotva se ocitly na cizí lodi, kovový hlas řekl dychtivě: „A teď sem navalte všechno pivo. A rychle!“

Nestoudnost této žádosti vzala kosmonautům dech.

„Zásoby vody byly pečlivě propočítány,“ podotkl kapitán. „To pivo představuje čtyři sta litrů vody. Když o ni přijdeme, budeme se muset vrátit.“

„Koukám, že paní doktorka se tam dobře baví,“ podotkl jakoby mimochodem elektronik Marek a dodal: „Zřejmě si ti parchanti myslí, že už vyhráli – protože nám odblokovali lod.“

„V každé válce jsou nějaké ztráty,“ povzdechl si geolog Kočka. Nebylo jasné, zda tím myslí ztracené pivo, nebo dvě astronautky.

Rozhodnutí leželo pochopitelně na kapitánovi. Naštěstí nebyl žádný nováček, řada kosmických výprav ho naučila rozhodovat se rychle.

„Holky si nějak poradí,“ usoudil. „Nesmíme je podceňovat. Kdybychom se teď vrátili bez piva s touhle historkou o mimozemšťanech, roznese nás bulvár po celém světě. Už vidím ty titulky: *Předčasný návrat hvězdolodi Boubín. Záhada zmizelého piva: Mimozemšťani, nebo alkoholismus?*“

„Nebo: *Bez piva Češi vesmír nedobývají!*“ povzdechl si inženýr Marek.

„Kromě toho, kdybychom se vrátili, co by tomu řekli v plzeňském pivovaru?“ podotkl geolog Kočka. „Slíbili jsme, že jim nějakou plechovku z Marsu přivezeme na tu reklamu.“

„Taky musíme dát slečně Líbezně čas, aby zjistila, jak je to s tou Navierrovou-Stokesovou rovnicí,“ upozornil Marek. „Nerad bych ji připravil o milion dolarů.“

Kapitán zapnul kosmický pohon a nepřátelská loď vmžiku zmizela z dohledu.

Že bychom za pětadvacet let letěli na Mars? uvažoval Málek. Ale pak si vybavil, že před časem něco takového americký prezident Trump opravdu sliboval. Šikovný kluk, chválil v duchu Aleše Krále. Má tam všechno: český prvek, lidovost, hrdinné vědátorky... No, s těmi migranty na Měsíci to trochu přehnal. Ale jinak dobrý. Češi v kosmu, to je originální. A možná bychom mohli z Plzeňského Prazdroje taky vyrazit nějakou dotaci. Když můžou utrácet prachy za expedici na Mars, mohli by pustit chlup i nám.

ÚNOR 2019

Ráno musel Aleš vyzvednout auto v servisu a do práce se dostal až před desátou. Na chodbě potkal sekretářku, která s prázdným hrnkem v ruce mířila do kuchyňky s jídelním koutem.

„Pojďte taky na kafe,“ pozvala Aleše. „Dneska jsou tu inženýrka Smolová z ekonomky i doktor Hora z přírodovědy, představím vás.“

Jediný, koho Aleš v místnosti znal, byl Karel Kubišta. Dáma, která právě sledovala, jak jí presovač hlasitě čurá kávu do hrnku, byla zřejmě inženýrka Smolová. Aleš jí hádal tak pětatřicet. Na ekonomku byla dosti neformálně oblečená, modré džíny (uniforma mladých, říkal jim jeden Alešův profesor) a tmavě zelené kožené sako. Bůhvíproč si všiml, že má snubní prsten.

Jako by sekretářka četla jeho myšlenky, naklonila se k Alešovi a zašeptala mu do ucha: „Ale rozvedená.“ Když presovač ztichl, řekla: „Stáňo, tohle je náš nový redaktor, Aleš Král. Povede literární přílohu.“

„Vítám vás,“ řekla Ing. Smolová, „už se těším, jak si počtu.“ Stiskla Alešovi ruku, vzala svůj hrnek kávy a usadila se naproti Kubištovi.

Doktor Hora byl nevšední zjev. Aleš mu hádal kolem čtyřicítky, ale měl prošedivělé, téměř bílé vlasy, což částečně kompenzoval plnovous černý jako uhel. Podal Alešovi bezvládnou ruku, zamumlal „Hora“ a pokračoval v četbě časopisu *Nature*.

Než Aleš našel ve skřínkách na zdi prázdný hrnek, stroj umlel další porci kávy a natočil šálek černé tekutiny pro sekretářku, která se s ním posadila vedle inženýrky Smolové. Aleš stiskl knoflík převače, a zatímco se vyráběla jeho káva, rozhlédl se, kam se posadí. Informatik Kubišta se posunul stranou a ukázal, aby si přisedl vedle něho naproti sekretářce.

„Čtrnáctýho ledna 2020 skončí Microsoft podporu Windows sedm,“ sdělil přítomným Kubišta. „Máme multilicenci na desítky, kdo máte sedmičky, přijďte za mnou a já vám je upgraduju.“

„Co to znamená, že Microsoft přestane sedmičky podporovat?“ zeptala se inženýrka.

„Kupříkladu přestanou upgradovat zabezpečení počítače.“

„Koupím si od Avastu antivir a budu sedmičky používat dál,“ prohlásil Aleš. Zvolna upíjel kávu a přemýšlel, zda se má svěřit s problémy se svou literární přílohou. Po chvíli nadhodil: „Doktor Málek mi říkal, že by v každém čísle měla být nějaká recenze knížky nebo divadla... Kouknul jsem se na web, co se tak píše, ale na tohle já nemám.“ Aleš vytáhl z kapsy papírek a přečetl: „*Olivier leží naložen ve vaně plné popcornu – což má patrně být symbol jeho parazitické blahobytnosti – a má na sobě těsně přiléhající zápasnický úbor naznačující jeho postavení hraběnčina gigola.*“ Aleš se tázavě podíval po ostatních. „To by mě tedy nenapadlo...“

„To je v pohodě,“ uklidnila ho sekretářka, „na tohle má Málek lidi. Až budete potřebovat, jděte za ním a on vám někoho dohodí nebo zajde za kamarády z fildy a ti mu rádi něco napíšíou.“

„Co je nového v syntetické biologii?“ obrátil se Kubišta na Horu.

„Všichni 3D-tisknou jak diví,“ usmál se biolog. „Už existuje několik samostatných časopisů, například *Bioprinting*. Tisknou se tkáně, ale i celé orgány, jako je třeba ucho.“

„Ale z čeho?“ podivila se sekretářka.

„U toho ucha je to trošku složitější. Nejdřív se udělá sken ucha čili se jeho tvar zdigitalizuje. Pak se z nějakého polymeru na 3D tiskárně vytiskne porézní struktura, která má ten správný tvar. Do té podpůrné struktury se pak nanesou živé chrupavkovité buňky,“ vykládal ochotně Hora. „Polymer se po čase rozpadne a zůstane živá chrupavka ve tvaru ucha.“

„A to je teorie,“ zeptala se logicky sekretářka, „nebo už někomu opravdu takhle ucho udělali?“

„Asi před rokem už takhle v Číně opravili pěti klukům vrozené deformace boltců. Až se to doopravdy zvládne, odpadnou při transplantacích problémy s imunitou, protože ty živé buňky patří příjemci.“

„To jsou věci,“ kroutila hlavou sekretářka.

Informatik Kubišta chvíli vstřebával, jak se dneska vyrábějí uši, a pak se otočil na inženýrku Smolovou. „Stáňo, prosím tě, jak je to s tím Forexem? Jeden kámoš mi tvrdil, že jestli chci zhodnotit úspory, mám vzít nějakých deset dvacet tisíc dolarů a investovat na Forexu. Myslíš, že je to dobrý nápad?“

„Leda že bys o ně chtěl přijít,“ řekla inženýrka okamžitě. „Kdybys chtěl investovat sám, musel bys nastudovat, jak se to dělá, absolvovat nějaké školení a pak sedět dvanáct hodin u monitoru. Tohle ale asi není to, co bys chtěl, ne? Takže bys spíš musel investovat způsobem, kterému se říká *copy trading* nebo taky *social trading*. Dal bys nějakému *brokerovi*, jako je třeba *Teletrade*, peníze a oni by ti za provizi umožnili vybrat si nějakýho jejich úspěšného *tradera*, který pak investuje současně – a stejnou částkou – svoje i tvoje peníze. Ale stejně ti to neradím. Když ti jejich trader peníze prohraje, je slabou útěchou, že zároveň přišel i o ty svoje.“

„Nemám za tu kávu něco zaplatit?“ zeptal se Aleš tiše sekretářky. „Jak to tady chodí?“

„Zatím to jde z rozpočtu časopisu,“ řekla sekretářka.

„Výborně, to je známka prosperujícího podniku.“ Aleš se podíval na hodinky, dopil kávu, prázdný hrnek vypláchl a položil na pult. Gestem se se všemi rozloučil a vyšel ven. Sotva se vrátil do pracovny a posadil k počítači, ozvalo se zaklepání a dovnitř se vhrnul šéfredaktor Málek.

„Remitenda nám klesla o deset procent,“ hlásil radostně nadějnému spisovateli sci-fi. „Pojďte ke mně do pracovny, napijeme se na to.“

Usadil Aleše ke stolku pro hosty a nalil oběma skleničku koňaku. „To díky vám. Všechny feministky si náš list koupily, aby mi mohly napsat sprostý maily. Vašeho kapitána Beránka označily za sexistické prase – podobně jako vás. A pak se na nás vrhli ochránci lidských práv, ti zase kvůli těm migrantům na Měsíci. Gratuluju. Začal jste skvěle.“

Aleš Král rozpačitě rozpřáhl ruce.

„Ti všichni napsali i mně,“ přiznal. „A ještě pár dalších. Pak mně ovšem napsali i ti, co byli z toho nápadu expedovat migranty na Měsíc nadšení. Zřejmě jim přinejmenším uniklo, že děj Sabineek se odehrává až za pětadvacet let. Takže jsem sexista, rasista, nenávidím ženy a chlastání piva mi zatemnilo mozek. Ale taky jsem vlastenec a pravý křesťan, který chce zachránit Česko před muslimskou invazí.“

Málek, jenž to všechno s potěšením vyslechl, pozdvihl skleničku. „Tak na zdraví. A co teď píšete?“

„Trochu mi momentálně chybí klid mysli,“ postěžoval si Král. „Moje přítelkyně se mě zeptala, jestli bych ji taky nechal na pospas mimozemšťanům. Odpověděl jsem, že to byl jenom takový žert, ale ona mi řekla, že jí to vtipný nepřipadá, bouchla dveřma a už mi tři dny nebere telefon.“

„No jo,“ přikývl Málek, „život je plný překvapení. Pozval jsem jednu mladou holku na večeři, mám náhodou ženu na pár dní ně-

kde na školení a dcera byla v divadle a předem ohlásila, že se vrátí až v jedenáct. Vysvětlil jsem té milé dívence, že mě, jako šéfredaktora, zajímají kvůli práci v novinách názory mladých lidí. Chvíli jsme se bavili a ona si mi postěžovala, že se jí kousnul počítač a nejde to restartovat, má ho v opravě a bez internetu nemůže žít. Tak jsem jí nabídnul, že mám doma jeden starší a ten jí můžu půjčit...“

„Nová doba, noví motýli,“ řekl krypticky Aleš.

„A fakt, už jsem ji měl doma, holka jako obrázek... že si půjde umýt ruce a hrne se rovnou do koupelny, a dokonce i ví, že vypínač je uvnitř. A mně vám najednou napadla šílená myšlenka, že ta holka už u nás někdy byla. Tak jsem se jí zeptal, a doopravdy, je to kamarádka mé dcery. Šílený trapas. Dal jsem jí počítač a poslal ji ihned domů.“

„Svět je malý,“ přikývl Král. „Experimenty dokázaly, že v průměru stačí šest lidí, co se vzájemně znají, aby vás propojili s kýmkoliv v civilizovaném světě...“

„Každopádně jsem šťastný, že to takhle blbě – nebo spíš dobře – dopadlo,“ řekl Málek. „Aspoň zatím,“ dodal.

V únorovém čísle *Kosmických listů* se v literární příloze objevil nový výplod nového autora sci-fi Aleše Krále. Na rozdíl od „Únosu Sabinek“ přesunul Aleš děj do ne tak vzdálené budoucnosti – do roku 2034. To bylo za patnáct let, což se mu zdálo dost daleko na to, aby věda a technika výrazně pokročily, ale zase ne tak daleko, aby se jejich pokrok vymkl jeho fantazii.

TRAPNÝ STROJ

ALEŠ KRÁL

Když Václav Koloušek, devětadvacetiletý koncipient advokátní kanceláře Brůha a Rokos, otevřel doma počítač, aby zkontroloval poštu, našel tam e-mail od svého kamaráda Tomáše Mráze z Psychologického ústavu Akademie věd.

Nepotřebuješ peníze? Mám pro tebe skvělý džob. Potvrď mi, že můžeš přijít dneska v osm k Horům, povím ti podrobnosti.

Václav Koloušek by peníze přivítal. Vystudoval práva, jak mu radil otec, který mu studium doporučil slovy: „Právníci jsou jediný, na který nikdo nemůže. Oni jsou totiž ti, kdo dělají zákony, a nikdy neudělají zákony proti sobě. Jsou jako škodná, která nemá nepřítele.“ Teď byl ale jenom koncipient, který pilně pracoval, zatímco jeho šéfové byli ta škodná, co inkasuje. Napsal tedy, že přijde, a v osm se dostavil do restaurace U Horů, kde už na něj Tom čekal.

„Nejdřív trocha teorie,“ řekl Tom, když se Václav usadil a objednal si pivo. „Behaviorální psychologové si dneska myslí, že určitý typ stresu, kterému se laicky říká trapas, má mnohem pozitivnější vliv na charakter a psychiku, než se dosud myslelo. Pocit trapnosti je bezvýhradně lidský. Primáti se necítí trapně. Trapná situace je důsledek porušení etiky, morálky nebo dobrého vkusu, což jsou hluboce lidské kategorie. Kdo se nikdy necítil trapně, je nesnesitelný a amorální. Dneska si myslíme, že trapné situace jsou nanejvýš užitečné pro rozvoj osobnosti.“

„To jsou věci,“ podotkl Václav a moc nechápal, kam tenhle rozhovor směřuje.

„To teda jsou!“ přikývl Tom. „Vyvinuli jsme ve spolupráci s Kybernetickým ústavem Akademie věd úžasný přístroj, který generuje trapné situace. Jak to funguje, nevím, jsem jenom psycholog. Bude to nějaký zázrak umělé inteligence.“ Tom sáhl do kapsy a vyndal věčičku velkou jako mobilní telefon. „Tohle je prototyp, máme celkem tři. Říkáme tomu familiárně trapný stroj. Jak už jsem řekl, umí to generovat trapné situace,“ opakoval.

Václav vzal nedůvěřivě věc do ruky. Byla hnědá, překvapivě těžká a měla jen jediné tlačítko: *on/off*.

„Zajímají vás právní důsledky jeho použití?“ napadlo ho, jak by mohl on přispět ke zdaru tohotohle bizarního výzkumu.

„To ani ne. Aspoň zatím. Ale nabízím ti možnost tu věc otestovat. Půjčíme ti to na dvacet čtyři hodin, pak napíšeš zprávu, jak to probíhalo, a za každý trapas, který prožiješ, dostaneš dva tisíce.“

„No dobře, proč ne,“ přikývl Václav. „I když nevím, jestli jsem vhodná testovací osoba. Já o trapasy nouzi nemám, mně na ně stačí moje vlastní inteligence. Spíš bych potřeboval něco, co mě před nima bude chránit.“

„I takovou věc jsme vyvinuli,“ řekl Tom tajuplně, „přinesu ti ji zítra.“ Tom před Václava přisunul několikastránkový formulář. „Přečti si to a pak to podepiš.“

Po tom, co Václav přečetl několik desítek stran podmínek používání Facebooku, aby pak odklikl souhlas, stejně jako miliony těch, co to nečetli, byl v pokušení rovnou podepsat. Nakonec v něm ale zvítězilo právní vzdělání a příslušných pět stran zodpovědně přečetl.

V podstatě se měl zavázat, že bude o stroj pečovat, nehodí ho na zem, nepokusí se ho rozebrat, neponoří ho do žádné kapaliny a zabrání jeho zcizení (zejména pozor na Číňany). Stroj

nikomu neukáže, nedá ho z ruky a s nikým o něm nebude mluvit, leda s pověřenými pracovníky akademie. Naopak Akademie věd se prostřednictvím České pojišťovny zavázala uhradit veškerou škodu, která by mohla působením stroje TMM-IV/2033 eventuálně vzniknout. Stroj má zapůjčen na 24 hodin a zavazuje se mít ho zapnutý během dne alespoň osm hodin. Po zaslání podrobné technické zprávy o průběhu jeho fungování mu bude vyplacen honorář 2 000 Kč za každý jednotlivý „incident“.

Co přesně se rozumí slovem „incident“, se blíže nespecifikovalo.

Václav otočil krabičku a na její spodní straně našel nápis: TMM-IV/2033.

„*TroubleMaking Machine*, model čtyři. Vyrobeno roku dva tisíce třicet tři,“ vysvětlil Tom.

„Zní to dost děsivě,“ poznamenal Václav, když dočetl.

„No jo, znáš právníky,“ mávl rukou Tom. „Potřebují se krýt.“

Se smíšenými pocity Václav podepsal a uložil krabičku do náprsní kapsy saka. Věta o speciálním pojištění uzavřeném akademií v jeho prospěch po dobu testování stroje v něm vyvolala nejasný pocit nebezpečí. Automaticky se zeptal Toma, co je nového, vyslechl jeho stížnost, že nemá žádnou přítelkyni, dopil pivo, domluvil se, že se na tomto místě sejdou za 24 hodin, a odešel.

Po zralé úvaze se Václav Koloušek rozhodl, že zapne TMM-IV až v práci čili ve své kanceláři v prostorách právní firmy Brůha a Rokos. Ta sídlila v luxusním čtyřpokojovém měšťanském bytě v prvním patře elegantního domu, postaveného někdy před první světovou válkou ve Spálené ulici. Byt byl nákladně zrekonstruován, takže kromě kanceláří pro oba advokáty tam zbylo místo

i pro sekretariát, jednacích místností a pracovnu pro koncipienta. Do práce dorazil Václav jako obvykle kolem deváté. Otevřel okno, aby vpustil dovnitř lahodný květnový vzduch rozkmitaný řinčením tramvají jedoucích Spálenou ulicí. Hluk z ulice se naučil nevnímat, usadil se u stolu a dal se do čtení žádosti o rozvod podané paní Marií Tuháčkovou, kterou jeho šéf JUDr. Rokos zastupoval.

Pak si vzpomněl, že je testovací osoba, a zapnul TMM-IV.

Paní Tuháčková žádala o rozvod z důvodu „manžellovy úchytky, opakovaných hádek, ponižování a špatného vlivu na jejich desetiletého syna“. Jak mu JUDr. Rokos sdělil, manžel o úmyslech své ženy ještě neví a Kolouškovým úkolem je podrobně paní Tuháčkovou seznámit se všemi úskalími rozvodového řízení. Jeho mysl občas zabloudila ke kybernetickému zázraku v náprsní kapse a Václav zlomyslně přemýšlel, jaký tady může asi tak vygenerovat trapas.

Asi za hodinu zazvonil telefon.

„Doktor Koloušek,“ představil se.

„Tady Karlička,“ řekl dívčí hlas na druhém konci. Karlička byla přítelkyně JUDr. Jaroslava Rokose, která mu zpestřovala nudu manželského života. „Vašku, buďte tak hodný, řekněte Jarouškovi, že dneska nemůžu přijít.“

Václav se tedy promptně vydal přes předsíň k protilehlým dveřím, zaklepal a na pokyn JUDr. Rokose vešel.

„Dobrý den, pane doktore. Jenom vyřizuju,“ oznamoval ve dveřích, „že volala Karlička, že dneska nemůže přijít.“

„Kar-lič-ka!“ slabikoval posměšně ženský hlas. Václav překvapeně vstoupil dovnitř místnosti a uviděl, jak z malé soukromé koupelny schované v rohu vychází šéfova choť. Paní Rokosová přešla do středu pracovny, usmála se na Václava a usadila se naproti manželovi. „To bude jistě tvoje klientka, vid’?“

„Samozřejmě,“ potvrdil advokát.

„A samozřejmě nic víc říct nemůžeš, protože jsi vázán mlčenlivostí.“

Koloušek za sebou tiše zavřel a vrátil se do své pracovny. Jak očekával, jeho šéf se vřítel dovnitř už za tři minuty, což byla zjevně doba, než se rozzuřená manželka vytratila.

„Pro smilování boží!“ křičel JUDr. Rokos. „Jak chcete být advokát, když mi říkáte důvěrné informace a ani se nepřesvědčíte, jestli jsem v pracovně sám! Co kdyby šlo o nějakou trestní záležitost a Karlička byla svědek v utajení?“ JUDr. Rokos zakroutil nevěřícně hlavou a bouchl za sebou dveřmi.

Zatím je Karlička jen v utajení, pomyslel si Václav. Ale jak znal paní Rokosovou, mohla být Karlička záhy i svědkem trestné činnosti.

Václav bydlel v bytě po rodičích v Braníku. Právní kancelář Brůha a Rokos sídlila příhodně ve Spálené ulici, takže Václav jako obvykle kolem půl šesté zamířil k tramvajové zastávce na Karlově náměstí a jako už tolikrát si liboval, jak ho tramvaj po nábreží během čtvrt hodiny zaveze rovnou domů. Kolem postávali lidé čekající na tramvaj a ani netušili, že trapasy mohou rozvínout jejich osobnosti.

Tramvaj přijela, Václav nastoupil a zaujal místo mezi mladíkem, který hrál na mobilu nějakou hru, a obtlouklým padesátníkem v maskáčových kalhotách a tričku s nápisem

AGREE WITH ME NOW,
IT WILL SAVE YOU MUCH TIME LATER.

Vůz se hladce rozjel a Václav nenápadně vytáhl TMM z kapsičky saka a ujistil se, že svítí zelená kontrolka.

Náhle sebou tramvaj trhla, jak řidič přibrzdil, a Václav šlápl na nohu mladíka s mobilem v ruce.

„Promiňte,“ řekl mu zdvořile.

„Nic se nestalo,“ utrousil mladík, aniž by přestal hrát.

„Samozřejmě, že vám se nic nestalo,“ řekl vyčítavě muž v maskáčích. „Šlápl na nohu mně.“

Dříve než se Václav stačil omluvit správnému muži, mladík celkem logicky odpověděl: „To nic nemění na tom, že mně se nic nestalo.“

„Nemáte co říkat ‚nic se nestalo!‘“ rozkřikl se padesátník a Václav si pomyslel, že nápis na tričko si nechal vytisknout v nějakém záchvatu sebepoznání. „Jenomže ono se stalo, chápete? Tenhle chlap,“ ukázal na Václava, „mi dupnul na nohu.“

Mladík schoval mobilní telefon a vypnul hrud'. „Tak vám dupnul na nohu! A co mně je do toho? Co na mě řvete?!“

„Omlouvám se, že jsem se neomluvil vám,“ řekl Václav maskáčům. „Ale na druhou stranu, když člověk jede v tramvaji, tak mu občas někdo šlápne na nohu. Je to prkotina. Kvůli tomu se přece nebudete prát.“

Tramvaj zastavila ve stanici Podolská vodárna.

„Blbec!“ pronesl temně muž s pošlapanou nohou a odplivl si.

„Heleďte, neplivejte tady,“ ozvalo se za Václavem. Všichni se otočili na muže v šedivé uniformě dopravních podniků a Václav raději ustoupil stranou. Muž vytáhl jakousi průkazku a vyzval maskáče: „Ukažte mi jízdenku!“

Václav usoudil, že zbytek cesty raději absolvuje dalším vozem těžší linky. Dveře se sice už zavíraly, ale podařilo se mu mezi nimi proklouznout a vyskočit ven. Ještě se na nástupním ostrůvku otočil a viděl, jak muž v maskáčích cloumá úřední osobou.

I skrz zavřené dveře odjíždějícího vozu bylo slyšet, jak řve: „Vy nejste žádnéj kontrolní orgán!“

Václav nevěřičně zakroutil hlavou a napadlo ho, že po tomto incidentu by bylo prima se trochu projít. S očima upřenýma za odjíždějícím vozem plným svárlivých šílenců vykročil k chodníku lemujícímu Vltavu. Ozvalo se zaskřípění brzd a rána.

Václav se vyděšeně otočil. Jen kousek od něho prudce zastavilo velké BMW a jeho řidič, na krátko ostříhaný mladík se zlatým řetězem kolem krku, vyskočil z vozu, utíkal dozadu a řval: „Já toho debila zabiju!“

Kolem se začali shlukovat lidi a prohlíželi si kufr BMW pěkně vmáčkly dovnitř, jak do něj naboural obstarožní peugeot. Ten měl pro změnu chladič až v motoru. Řidič peugeotu, starší prošeďivělý brýlatý pán, se nešťastně díval na poničená vozidla.

„Já tě zabiju!“ ječel mladík na brýlatého pána, vytáhl z kapsy pistoli a mával s ní před sebou.

„Proboha, Péto!“ Dveře spolujezdce BMW se otevřely a vyskočila z nich blondýna s velkými zelenými brýlemi na nose. „Péto! To přece nemůžeš! Podívej, co je tu svědků! Půjdeš zase do vězení!“

„Víte, co mě to bude stát?“ křičel mladík a ukazoval na zdeformovaný kufr.

„Nebude vás to stát vůbec nic!“ vmísil se do hovoru Václav. „Nedodržení bezpečné vzdálenosti. Paragraf 19. *Řidič vozidla jezdoucí za jiným vozidlem musí ponechat za ním dostatečnou bezpečnostní vzdálenost, aby se mohl vyhnout srážce v případě náhlého snížení rychlosti nebo náhlého zastavení vozidla, které jede před ním.* Všechno vám zaplatí jeho povinné ručení.“

Sotva to dořekl, uvědomil si moudrost přísloví „mluviti stříbro, mlčeti zlato“.